

Asigurări. Regres- imputația plății.

Conform art. 1507 alin. 1 Cod civil, debitorul mai multor datorii care au ca obiect bunuri de același fel are dreptul să indice, atunci când plătește, datoria pe care înțelege să o execute. Plata se impută mai întâi asupra cheltuielilor, apoi asupra dobânzilor și, la urmă, asupra capitalului. De asemenea, potrivit alin. 3, în cazul plății efectuate prin virament bancar, debitorul face imputația prin mențiunile corespunzătoare consemnate de el pe ordinul de plată.

În cauză este incidentă imputația făcută de debitor, dovada în acest sens fiind anexa la viramentul bancar din data de 15.12.2020 (ulterior introducerii cererii de chemare în judecată în 02.11.2020), în care apelanta-pârâtă a determinat dosarele de daună și despăgubirile pentru care a efectuat plata, între care și despăgubirile pretinse de reclamantă prin cererea formulată .

Astfel, față de dispozițiile textului legal menționat, care prevede că plata se impută mai întâi asupra penalităților și abia apoi asupra capitalului, precum și de faptul că prin plata efectuată apelanta a înțeles să achite doar suma pretinsă cu titlu de despăgubiri în dosarul de daună nr. K fond), nu și penalitățile de întârziere datorate conform art. 21 alin. 5 din Legea nr. 132/2017, în mod judicios judecătorul fondului a avut în vedere suma de 5.406,32 lei ca reprezentând diferență despăgubiri neachitate, la care se adaugă penalități în continuare, începând cu data plății (15.12.2020) și până la achitarea integrală a diferenței de despăgubire.

Așa cum întemeiat arată intimata, atunci când există mai multe datorii care produc toate daune-interese moratorii (cum este și cazul în speță în care printr-o plată globală apelanta a achitat intimatei despăgubiri în peste 350 dosare de daună), imputația trebuie să se facă, fără distincție, mai întâi asupra dobânzii fiecăreia dintre datorii, iar în determinarea datoriei pe care înțelege să o stingă prin plată, debitorul este obligat să respecte cerințele legale prevăzute de art. 1507 alin. 1 Cod civil, respectiv plata se impută asupra dobânzilor și apoi asupra capitalului.

Tribunalul Arad, Secția a II a Civilă, Decizia civilă nr. 317 din 08.09.2021

Prin sentința civilă nr. 2140/29.04.2021 pronunțată în dosar nr. 18161/55/2020, Judecătoria Arad a admis cererea de chemare în judecată formulată de către reclamanta X. V. SA, în contradictoriu cu pârâta D. F. SA și intervenientul forțat S. V., astfel cum a fost modificată, și a obligat pârâta la plata sumei de 5.406,32 lei cu titlu de despăgubiri civile, precum și la plata penalităților în cuantum de 0,2% pe zi de întârziere, ce se vor calcula aferent sumei de 5.406,32 lei, începând cu data de 15.12.2020 și până la data plății efective, precum și la plata sumei de 1.433,53 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că, prin cererea de chemare în judecată formulată la data de 30.10.2020, reclamanta a solicitat obligarea pârâtei la plata sumei de 21.625,60 lei, cu titlu de despăgubiri civile, precum și la plata penalităților de întârziere în cuantum de 0,2% pe zi de întârziere, ce se vor calcula aferent debitului principal, începând cu data de 12.08.2020 până la recuperarea integrală a debitului, că la data de 19.05.2020 autovehiculul cu numărul de înmatriculare B, asigurat CASCO al reclamantei, a fost implicat într-un eveniment rutier, vinovat de producerea acestuia fiind conducătorul autovehiculului cu numărul de înmatriculare AR, asigurat RCA al pârâtei, aspecte necontestate în cauză, că persoana păgubită s-a adresat reclamantei, în baza contractului de asigurare nr. ... Astfel a fost deschis dosarul de daună K finalizat cu plata unei despăgubiri în cuantum de 21.625,30 lei și că întrucât autovehiculul marca VW cu nr. de înmatriculare AR, avea încheiată asigurare de răspundere civilă la societatea pârâtă, reclamanta s-a adresat acestei societăți pentru recuperarea contravalorii despăgubirii cu cererea de despăgubire nr. 2995/21.07.2020, comunicată pârâtei la data de 21.07.2020.

Instanța de fond a mai reținut dispozițiile art. 2210 Cod civil, art. 19 alin. 6 și 8 din Norma ASF nr. 20/2017, art. 21 alin. 1, al. 2 din Legea nr. 132/2017, art. 21 alin. 5 din Legea nr. 132/2017 și dispozițiile art. 6.3.2 din Acordul de reglementare încheiat la data de 28.09.2017 între părți care prevăd faptul că „asigurătorul RCA al persoanei vinovate va achita despăgubirea plătită de asigurătorul RCA cu decontare directă al persoanei prejudiciate în termen de maxim 15 zile lucrătoare de la data solicitării, cu respectarea dispozițiilor art. 6.1. lit. e sau art. 6.2.1., după caz”, iar

potrivit art. 6.3.3. al aceluiași acord, dacă asigurătorul RCA al persoanei vinovate nu își îndeplinește obligațiile în termenul prevăzut la art. 6.3.2., va plăti penalități de întârziere în cuantum de 0,2% pe zi, calculate la suma de despăgubire convenită sau la diferența de sumă neachitată.

Pe parcursul procesului, respectiv la data de 15.12.2020, pârâta a achitat în favoarea reclamantei suma de 21.625,30 lei, aferentă dosarului de daună 21200678051, iar urmare a acestei plăți, reclamanta și-a precizat cererea de chemare în judecată, solicitând obligarea pârâtei la plata sumei de 5.406,32 lei, cu titlu de diferență de despăgubire, precum și la plata penalităților de întârziere de 0,2%/zi de întârziere calculate aferent restului de plată de 5.406,32 lei, din data de 15.12.2020 până la achitarea integrală a acestuia, modul de calcul fiind prezentat în precizarea din data de 17.02.2021, comunicată pârâtei și necontestată de aceasta.

Pentru aceste considerente, în baza textelor de lege menționate, instanța a admis cererea de chemare în judecată formulată de către reclamanta X. V. SA.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta D. F. SA, solicitând admiterea apelului și schimbarea hotărârii apelate, în sensul exonerării de la plata sumei de 5.406,32 lei cu titlu de debit principal (rest de plată), precum și a penalităților de întârziere aferente, cu cheltuieli de judecată în apel.

În motivare, arată că instanța de fond nu a ținut cont de faptul că în speță nu operează imputația plății. Sub acest aspect, în raport de dispozițiile art. 1508 alin. 1 Cod civil, potrivit căruia creditorul nu poate imputa plata asupra unei datorii neexigibile ori litigioase, solicită să se constate că aceasta nu este permisă de lege.

În acest sens, imputația plății poate avea loc în patru moduri, și anume: imputație prin acordul părților, imputație făcută de debitor, imputație făcută de creditor precum și imputație legală. Fiecare dintre aceste forme de imputație conține reguli clare de determinare a obligației stinse; mai mult, formele de imputație trebuie abordate și pot fi aplicate într-un caz dat, doar în ordinea expusă de lege, fiecare excluzând-o pe cealaltă.

Prima formă de imputație e regula principală și este conformă cu toate principiile dreptului contractual, contractul fiind, în fapt, legea părților. Prin urmare, dacă părțile au convenit astfel, plata efectuată de debitorul mai multor datorii față de același creditor, care au același obiect, se impută asupra acestora conform acordului părților.

A doua formă de imputație este cea făcută de debitor, regulă care se aplică atât în cazul în care obligația de plată are ca obiect mai multe datorii constând în bunuri de același fel, cât și atunci când are ca obiect plata unei sume de bani. În cazul bunurilor, debitorul are dreptul să indice, atunci când plătește, datoria pe care înțelege să o execute. În cazul sumelor de bani, debitorul are dreptul de a face imputația, cu singura limitare că el nu poate, fără consimțământul creditorului, să impute plata asupra unei datorii care nu este încă exigibilă cu preferință față de o datorie scadentă (cu excepția cazului în care s-a prevăzut că debitorul poate plăti anticipat); în cazul plății efectuate prin virament bancar, debitorul face imputația prin mențiunile corespunzătoare consemnate de el pe ordinul de plată.

A treia formă de imputație este cea făcută de creditor și este aplicabilă, evident, în lipsa unei indicații din partea debitorului. Creditorul poate, într-un termen rezonabil după ce a primit plata, să indice debitorului datoria asupra căreia aceasta se va imputa, cu singura limitare că el nu poate imputa plata asupra unei datorii neexigibile ori litigioase. Atunci când creditorul remite debitorului o chitanță liberatorie, el este dator să facă imputația prin acea chitanță.

Imputația legală este incidentă dacă părțile nu au prevăzut nimic în contract sau dacă niciuna dintre părți nu face imputația plății. În acest caz, vor fi aplicate, în ordine, următoarele reguli: plata se impută cu prioritate asupra datoriilor ajunse la scadență; se vor considera stinse, în primul rând, datoriile negarantate sau cele pentru care creditorul are cele mai puține garanții; imputația se va face mai întâi asupra datoriilor mai oneroase pentru debitor; dacă toate datoriile sunt deopotrivă scadente, precum și, în egală măsură, garantate și oneroase, se vor stinge datoriile mai vechi; în lipsa tuturor criteriilor menționate, imputația se va face proporțional cu valoarea datoriilor.

Susținerea cum că ar fi aplicabile dispozițiile art. 1508 Cod civil, în speță operand imputația plății, în sensul că din suma achitată, mai întâi se opresc penalitățile de întârziere și restul ar reprezenta despăgubirea convenită, este neîntemeiată, întrucât textul de lege invocat ca temei de drept

al acțiunii prevede că „În lipsa unei indicații din partea debitorului, creditorul poate, într-un termen rezonabil după ce a primit plata, să indice debitorului datoria asupra căreia aceasta se va imputa. Creditorul nu poate imputa plata asupra unei datorii neexigibile ori litigioase.”

Ori, conform anexei ordinului de plată, document ce a fost comunicat reclamantei, se poate observa cu ușurință că apelanta a indicat foarte clar ce reprezintă suma virată în contul acesteia, respectiv numărul dosarului de dauna/ suma solicitată cu titlu de despăgubire. Penalitățile de întârziere nu au fost cuantificate în dosarul de daună și nici prin cererea de chemare în judecată, astfel că, la data efectuării plății acestea nu îndeplineau condiția de a fi lichide. Mai mult, creditoarea nu a respectat normele legale în materie de imputația plăților, aceasta efectuând imputația plății cu încălcarea dispozițiilor prevăzute în art. 1408 ali.1 teza a II a Cod Civil, asupra unor datorii litigioase.

Astfel, instanța de fond în mod greșit a apreciat ca cererea de imputație a plății este întemeiată, întrucât, a existat o indicație din partea debitorului cu privire la destinația plății, respectiv faptul că suma achitată reprezintă despăgubirea pentru dosarul de daună deschis ca urmare a avizării efectuate de reclamantă, debitul inițial fiind achitat în integralitate.

Referitor la solicitarea reclamantei privind obligarea sa la plata cheltuielilor de judecată, solicită aplicarea art. 451 alin. 2 Cod procedură civilă, în sensul reducerii onorariului avocatului în raport de valoarea, complexitatea, durata cauzei și activitatea desfășurată de avocat.

Totodată, invocă jurisprudența CEDO, prin care s-a stabilit că “acestea (cheltuielile de judecată) urmează a fi recuperate de partea care a câștigat procesul, numai în măsura în care constituie cheltuieli necesare, care au fost în mod real făcute, în limita unui quantum rezonabil” (Nielsen și Johnsen contra Norvegiei, Sabou și Pîrcălab contra României, Costin contra României).

De asemenea, invocă prevederilor art. 127 din Statutul profesiei de avocat și prevederilor art. 3.4.1 din Codul deontologic al Avocaților Uniunii Europene.

În drept, invocă art. 466-482 Cod procedură civilă, art. 1507-1508 Cod civil, precum și prevederile Legii nr. 132/2017 și Normei ASF nr. 20/2017, iar în probațiune administrează înscrisuri.

Intimata X. V. SA depune întâmpinare, prin care solicită respingerea apelului, ca nefondat, arătând totodată că în mod corect a reținut prima instanță dispozițiile art. 2210 Cod civil și că „dacă asigurătorul RCA al persoanei vinovate nu își îndeplinește obligațiile în termenul prevăzut la art. 6.3.2, va plăti penalități de întârziere în cuantum de 0,2% pe zi, calculate la suma de despăgubire convenită sau la diferența de sumă neachitată”.

În speță, pârâtă nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 21 alin. 1 din Legea nr. 132/2017, în sensul că nu a formulat în scris o ofertă de despăgubire justificată și nici nu i-a notificat în scris, cu confirmare de primire, motivele pentru care nu a aprobat, în totalitate sau parțial, pretențiile de despăgubire în termen de 30 de zile de la data înaintării cererii de despăgubire. Așa fiind, aceasta este obligată la plata despăgubirii către societatea intimata subrogată în drepturile persoanei păgubite precum și la plata penalităților de întârziere având în vedere prevederile art. 21 alin. 5 din Legea nr. 132/2017 și Decizia nr. 86/2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, care își găsește pe deplin aplicabilitatea în cauză conform căreia „asigurătorul subrogat în drepturile persoanei păgubite este îndreptățit să obțină penalizările prevăzute de dispozițiile art. 38 din același act normativ dacă asigurătorul RCA nu își îndeplinește obligațiile la scadență sau și le îndeplinește necorespunzător”.

În ceea ce privește modalitatea de realizare a imputației plății, în cauză sunt incidente prevederile art. 21 alin. 5 din Legea nr. 132/2017, precum și dispozițiile art. 1507 alin. 1 Cod civil.

Mai arată că apelanta-pârâtă critică exclusiv modalitatea de realizare a imputației plății de către prima instanță, critică care este însă neîntemeiată. Prin imputația plății se stabilește ordinea în care se sting obligațiile, în situația în care debitorul are mai multe obligații de executat față de același creditor, iar plata nu este suficientă pentru stingerea tuturor obligațiilor. Imputația plății se stabilește, de principiu, prin acordul părților, în caz contrar imputația făcându-se de către debitor, conform art. 1507 Cod civil, și, în subsidiar, de către creditor, potrivit art. 1508 din același cod, iar în absența imputației făcute de părți, se aplică regulile art. 1509 Cod civil.

În cauză, este vorba despre imputația făcută de debitor, deci de incidența dispozițiilor art. 1507 Cod civil, aspect care rezultă din anexa la ordinul de plată din 15.12.2020, în care apelanta

pârâtă a menționat dosarele de daună în care înțelege să efectueze plata, între care și dosarul privind despăgubirile în discuție, anexă atașată de altfel și prezentului apel.

Astfel, conform art. 1507 alin. 1, atunci când debitorul este cel care face determinarea plății, cum este cazul în speță, regula este că plata se impută mai întâi asupra cheltuielilor, apoi asupra dobânzii sau penalității și, în final, asupra capitalului. Atunci când există mai multe datorii care produc toate dobânzi, imputația trebuie să se facă, fără distincție, mai întâi asupra dobânzii fiecăreia dintre datorii. Imputația se va face asupra capitalului, doar când debitorul declară că plătește astfel și creditorul primește plata în această condiție sau când din vreun act al creditorului se poate constata că el a consimțit la aceasta, or, în speță, nu poate fi reținut niciunul din aceste cazuri.

Ca atare, cum plata insuficientă efectuată de pârâtă în dosarul de daună se referă doar la despăgubiri, nu și la penalitățile de întârziere datorate și care trebuiau achitate odată cu despăgubirile, conform art. 21 alin. 5 teza finală din Legea nr. 132/2017, în mod corect prima instanță a reținut că plata făcută se impută mai întâi asupra penalităților și abia apoi asupra despăgubirii, rezultând astfel o diferență neachitată din despăgubiri de 5.406,32 lei, diferență pentru care curg în continuare penalitățile de întârziere, până la achitarea integrală a acestora.

În alegerea datoriei ce urmează a fi stinsă prin plată, debitorul este obligat să respecte cerințele legale prevăzute de art. 1507 alin. 1 Cod civil, respectiv plata se impută asupra dobânzilor și la urmă asupra capitalului. Față de principiul indivizibilității plății prevăzut de art. 1490 alin. 1 Cod civil, conform căruia plata trebuie efectuată integral, debitorul nu poate să impună creditorului o plată parțială sau fracționată, chiar dacă prestația datorată ar fi divizibilă.

În drept, intimata invocă dispozițiile art. 205 Cod procedură civilă.

Intimatul-intervenient forțat S. V. depune note scrise, prin care solicită respingerea ca nefondat a apelului, arătând că instanța de fond, în mod temeinic și legal, a reținut faptul că potrivit art. 2210 Cod civil „în limitele indemnizației plătite, asigurătorul este subrogat în toate drepturile asiguratului sau ale beneficiarului asigurării împotriva celor răspunzători de producerea pagubei, cu excepția asigurărilor de persoane” și că „dacă asigurătorul RCA al persoanei vinovate nu își îndeplinește obligațiile în termenul prevăzut la art. 6.3.2., va plăti penalități de întârziere în cuantum de 0,2% pe zi, calculate la suma de despăgubire convenită sau la diferența de sumă neachitată”.

Examinând hotărârea atacată, prin prisma criticilor formulate și a limitelor impuse de dispozițiile art. 479 și art. 480 Cod procedură civilă, tribunalul apreciază că apelul declarat este nefondat, urmând a fi respins pentru următoarele considerente:

Prima instanță a reținut o stare de fapt în concordanță cu probele administrate și a făcut o corectă aplicare a prevederilor legale incidente în materie, fără a se identifica motive de anulare sau schimbare a sentinței pronunțate.

Cu titlu preliminar tribunalul reține că obligația de plată a penalităților de întârziere în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii defectuoase a obligațiilor asigurătorului RCA față de societatea de asigurare subrogată în drepturile persoanei prejudiciate a fost tranșată prin Decizia nr. 86/20.11.2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în dosar nr. 1865/1/2017, aplicabilă în speță, prin care s-a reținut că asigurătorul subrogat în drepturile persoanei păgubite este îndreptățit să obțină penalizările dacă asigurătorul RCA nu își îndeplinește obligațiile la scadență sau și le îndeplinește necorespunzător.

Critica apelantei care vizează modalitatea de realizare a imputației plății este neîntemeiată. *Conform art. 1507 alin. 1 Cod civil, debitorul mai multor datorii care au ca obiect bunuri de același fel are dreptul să indice, atunci când plătește, datoria pe care înțelege să o execute. Plata se impută mai întâi asupra cheltuielilor, apoi asupra dobânzilor și, la urmă, asupra capitalului. De asemenea, potrivit alin. 3, în cazul plății efectuate prin virament bancar, debitorul face imputația prin mențiunile corespunzătoare consemnate de el pe ordinul de plată.*

În cauză este incidentă imputația făcută de debitor, dovada în acest sens fiind anexa la viramentul bancar din data de 15.12.2020 (ulterior introducerii cererii de chemare în judecată în 02.11.2020), în care apelanta-pârâtă a determinat dosarele de daună și despăgubirile pentru care a efectuat plata, între care și despăgubirile pretinse de reclamantă prin cererea formulată (f.71-79 fond).

Astfel, față de dispozițiile textului legal menționat, care prevede că plata se impută mai întâi asupra penalităților și abia apoi asupra capitalului, precum și de faptul că prin plata efectuată apelanta a înțeles să achite doar suma pretinsă cu titlu de despăgubiri în dosarul de daună nr. K21200678051 (f.79 fond), nu și penalitățile de întârziere datorate conform art. 21 alin. 5 din Legea nr. 132/2017, în mod judicios judecătorul fondului a avut în vedere suma de 5.406,32 lei ca reprezentând diferență despăgubiri neachitate, la care se adaugă penalități în continuare, începând cu data plății (15.12.2020) și până la achitarea integrală a diferenței de despăgubire.

Așa cum întemeiat arată intimata, atunci când există mai multe datorii care produc toate daune-interese moratorii (cum este și cazul în speță în care printr-o plată globală apelanta a achitat intimitei despăgubiri în peste 350 dosare de daună), imputația trebuie să se facă, fără distincție, mai întâi asupra dobânzii fiecăreia dintre datorii, iar în determinarea datoriei pe care înțelege să o stingă prin plată, debitorul este obligat să respecte cerințele legale prevăzute de art. 1507 alin. 1 Cod civil, respectiv plata se impută asupra dobânzilor și apoi asupra capitalului.

În fine, neîntemeiată este și critica care vizează acordarea cheltuielilor de judecată de către prima instanță, întrucât în cauză apelanta-pârâtă nu a fost obligată la plata vreunui onorariu avocațial, ci doar la plata taxei judiciare de timbru în sumă de 1.433,53 lei (f.47 fond), achitată de reclamantă potrivit art. 3 din OUG nr. 80/2013 și recunoscută integral de judecătorul fondului în temeiul art. 453 Cod procedură civilă, dată fiind culpa procesuală a pârâtei care a efectuat plata parțială ulterior introducerii cererii de chemare în judecată, pârâta fiind de altfel și de drept în întârziere conform art. 454 Cod procedură civilă raportat la art. 1523 alin. 2 lit. d) Cod civil.

În consecință, apreciind temeinică și legală hotărârea primei instanțe, tribunalul, în baza art. 480 alin. 1 Cod procedură civilă, va respinge apelul declarat.

Văzând că intimații nu au solicitat cheltuieli de judecată în apel,

PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
D E C I D E

Respinge apelul declarat de apelanta D. F. SA, în contradictoriu cu intimații X. V. SA și S. V., împotriva sentinței civile nr. 2140/29.04.2021 pronunțată de Judecătoria Arad în dosar nr. 18161/55/2020.

Fără cheltuieli de judecată în apel.

Definitivă.

Pronunțată azi, 08.09.2021, prin punerea soluției la dispoziția părților de către grefa instanței.

Președinte,
Branc Cosmin

Judecător,
Șerban Ana

Grefier,
Farcaș-Neamț Andreea

BC/AFN/ 17.09.2021/ 4 ex./ 2 com. cu:

Prima instanță: Judecător Pleș Cătălina Bianca, Judecătoria Arad